

Për: Komisionin e Pavarur të Mediave
Nga: Rrjeti Ballkanik për Gazetari Hulumtuese
Subjekti: Komente për në lidhje me rishikimin dhe plotësimin e Kodit të Sjelljes për Shërbimet Audio Vizuele.
Data: 24 dhjetor 2013

Tënderuar,

Ju lutem gjeni të bashkangjitur komentet e Rrjetit Ballkanik për Gazetari Hulumtuese, BIRN, për draft kodin e sjelljes për shërbimet audio vizuele.

Ju lusim që të na informoni me shkrim përvendimin tuaj lidhur me komentet tona.

Çdo të mirë,

Flutura Kusari

Këshilltare Ligjore

BIRN

A handwritten signature of 'Flutura Kusari' is overlaid on a blue watermark. The watermark contains the text 'BIRN' in large letters, with 'Balkan Investigative Reporting Network' and 'Gazetari Hulumtuese' written vertically below it.

KKPM-2013/07

Në mbështetje të Nenit 3.2.6 të Ligjit Nr. 04/L-44 për Komisionin e Pavarur të Medieve (Ligjt për KPM-në), KPM nxjerr:

KODI I SJELLJES PËR SHËRBIMET MEDIALE AUDIO – VIZUELE

NENI 1 QËLLIMI

Kodi i sjelljes ka për qëllim përcaktimin e rregullave të sjelljes dhe të punës së shërbimeve mediale audio-vizuele në pajtim me dispozitat ligjore që janë të domosdoshme në një shoqëri demokratike, për interesa të sigurisë kombëtare, të integritetit territorial dhe të sigurisë publike, për parandalimin e trazirave dhe të krimit; për mbrojtjen e shëndetit dhe të moralit, për mbrojtjen e fëmijëve, për mbrojtjen e prestigjit dhe të drejtave të tjerëve, për parandalimin e zbulimit të informatave të dhëna në besim, ose për ruajtjen e autoritetit dhe të paanësisë së drejtësisë.

NENI 2 FUSHËVEPRIMI

1. Veprimtaria e shërbimeve mediale audio-vizuele nuk lejohet të cenojë rendin kushtetues, sovranitetin dhe integritetin kombëtar.
2. Të gjitha shërbimet mediale audiovizuele të licencuara nga KPM, pavarësisht mënyrës së transmetimit, duhet t'i përbahen dispozitave të këtij Kodi.
3. Shërbimet mediale audio-vizuele do të respektojnë parimin e informimit të lirë dhe do të sigurojnë informata të sakta, me kohë, të vërteta, të qëndrueshme, të plota, të balancuara dhe të paanshme.
4. Shërbimet mediale audio-vizuele përmes transmetimit të programeve të tyre nuk do të inkurajojnë apo nxisin, qëllimi është të përfshirë, asnjëren prej formave të diskriminimit, jo tolerancës, gjuhën e urrejtjes, pabarazinë dhe dhunën në të gjitha format e saja.

- Shërbimet mediale audio-vizuele nuk do të transmetojnë asnjë material që njollosë një grup etnik ose fetar, ose që lë të kuptohet se një grup etnik apo fetar është përgjegjës për aktivitet kriminal.
- Shërbimet mediale audio-vizuele nuk do të transmetojnë asnjë material që nxitë apo inkurajon krimin ose aktivitete kriminale, ose që përmban në vete rrezikun e shkaktimit të dëmit, që mund të jetë vdekje, lëndim, dëmtim i pronës apo ndonjë formë tjetër e dhunës.
- Veprimtaria e shërbimeve mediale audio-vizuale respekton paanshmërisht të drejtën për informim, bindjet politike e besimet fetare, personalitetin, dinjitetin, jetën private të njeriut si dhe të drejtat e liritë themelore të tij.

NENI 3 PËRKUFIZIMET

- Shërbimi medial audio-vizuel** – shërbimi i cili është nën përgjegjësinë editoriale të ofruesit të shërbimeve programore dhe parim kryesor i së cilës është ofrimi i programeve me qëllim që të informojnë, argëtojnë apo të edukojnë gjithë publikun përmes rrjeteve të komunikimeve elektronike.
- Ofrues i shërbimit medial** - personi fizik ose juridik i cili ka përgjegjësi redaktuese për përgjedhjen e përbajtjes audiovizuale të ofruesit të shërbimit medial dhe përcaktimin e mënyrës së organizimit të tij.
- Program** - një pako e fotografive lëvizëse me ose pa zë që përbën një njësi të vetme brenda orarit ose katalogjeve të programeve të vendosur nga ofruesi i shërbimit medial forma e të cilit është e krahasueshme me formën dhe përbajtjen e transmetimit televiziv. Shembujt e programeve përfshijnë filmat e metrazhit të gjatë, ngjarjet sportive, komeditë, dokumentarët, programet për fëmijë dhe dramat origjinale.
- Përgjegjësia redaktuese** – ushtrimi i kontrollit efektiv mbi përgjedhjen e programeve dhe mjeteve për ushtrimin e kontrollit efektiv mbi përgjedhjen dhe organizimin e tyre në radhitje kronologjike në rastin e transmetimit televiziv, ose në katalog në rastin e shërbimit medial audiovizuel në bazë të kërkesës.
- Paanëshmëri** – nënkuption mosfavorizimin e njërs apo tjetrës palë.
- Çështje e interesit pëblik** - nënkuption çdo çështje e cila është në interes të publikut të publikohet duke përfshirë por duke mos u kufizuar në çështjet që kanë të bëjnë me të gjitha degët e pushtetit, politikë, shëndetësi dhe siguri publike, zbatim të ligjit, administrim të drejtësisë, interes të konsumatorëve dhe interes shoqëror, ambient, çështje ekonomike, ushtrim të pushtetit, shkencë, art dhe kulturë.

Flutura Kusari 24/12/13 11:36

Comment [1]: Definicioni bazohet ne ligjin civil kunder shpifjes dhe fyterjes.

NENI 4 DALLIMI NDËRMJET LAJMIT DHE OPINIONIT

- Derisa janë të lirë t'i shprehin mendimet e veta, shërbimet mediale audio-vizuele janë të obliguara që të bëjnë dallim të qartë ndërmjet lajmit dhe opinionit.
- Lajmi nënkuption informacion të përbërë nga faktet dhe të dhënat, kurse opinioni bart mendime, ide, besime, supozime, komente apo gjykime vlerësuese nga ana e shërbimeve mediale audio-vizuele.
- Opioni i duhet të jetë shprehur me qëllim të mirë dhe të jetë i bazuar në ndonjë fakt.

NENI 5
VERIFIKIMI I FAKTEVE DHE RAPORTIMI I TË VËRTETËS

- Shërbimet mediale audio-vizuele nuk do të transmetojnë material derisa nuk e bëjnë kërkimin rutinor dhe të arsyeshëm për të siguruar saktësinë, vërtetësinë dhe qëndrueshmërinë e tij.
- Shërbimet mediale audio-vizuele nuk do të transmetojnë material të pavërtetë apo mashtrues.
- Shërbimet mediale audio-vizuele kanë obligim profesional që t'i njoftojnë dhe t'i korigojnë gabimet mënjenëherë. Përmirësimi i gabimeve duhet të bëhet në kohë të përshtatshme dhe të pranueshme.
- Shërbimet mediale audio-vizuele nuk duhet të bëjnë plagiaturë dhe duhet t'i referohen dhe të theksojnë në mënyrë të saktë burimin e informatës që është publikuar diku tjetër.

NENI 6
RAPORTIMI I DREJTË DHE I PAANSHËM

- Shërbimet mediale audio-vizuele do të sigurojnë korrektësi, drejtësi, dhe paanshmëri në të gjitha raportimet.
- Shërbimet mediale audio-vizuele do të sigurojnë prezantimin e këndvështrimeve të ndryshme në mënyrë korakte dhe të drejtë. Nëse njëra palë refuzon të ofrojë këndvështrimin e vet, publikuesi gjatë raportimit duhet ta theksojë këtë fakt, mirëpo duhet të sigurohen në raportimin e vërtetë të gjendjes faktike.
- Shërbimet mediale audio-vizuele duhet të mbështeten në burime të identifikueshme të informacioneve dhe obligohen të mbrojnë identitetin e atyre të cilët ofrojnë informacione në konfidencë, pavarësisht nëse kjo është kërkuar paraprakisht apo jo.
- Mbrojtja e burimeve duhet të bëhet në përputhje me ligjin nr. 04/L-137 për Mbrojtjen e Burimeve të Gazetarisë.
- Gjatë raportimit dhe komentimit të një ngjarjeje kontraverse, duke iu shmangur supozimeve, shërbimet mediale audio-vizuele paraprakisht do t'i kontrollojnë faktet si

dhe do të marrin deklarata dhe komente nga të gjitha palët e përfshira në këtë ngjarje. Nëse ndonjëra palë refuzon të deklarohet, ky refuzim duhet të theksohet gjatë raportimit.

6. Shërbimet mediale audio-vizuale nuk do t'i favorizojnë interesat e një partie politike ose të një pikëpamjeje politike, as nuk do të jenë pjesëmarrës të një praktike që mund të ketë efekt të promovimit të një partie politike, një këndvështrimi politik, ndonjë grapi ose individi, që i përjashtojnë partitë, pikëpamjet, grupet tjera ose individët tjere.

NENI 7 TË DREJTAT INDIVIDUALE

1. Çdokush gjëzon të drejtën që t'i respektohetjeta private dhe familjare. E drejta për privatësi e individëve duhet të respektohet. Është e ndaluar ndërhyrja në çështjet thjesht private apo personale të cilat nuk kanë asnjë ndikim në interesin publik.
2. Personat e prekur nga tragedia apo pikëllimi duhet të trajtohen me ndjeshmëri, respekt dhe maturi, ata duhet të lejohen të vuajnë zinë e tyre në privatësi të plotë.
3. Asnjë material i transmetuar nuk duhet të shkelë, cenojë apo të ndërhyjë në të drejtën e individit, i cili sidomos në rastet e proceseve hetuese dhe gjyqësore, duhet të konsiderohet i pafajshëm derisa të shpallet faktor nga gjykata kompetente me vendim të plotëfisqishëm.
4. Kujdesi dhe gjykimi i shëndoshë duhet të ushtrohet në zbulimin e identitetit të personave, me fytyrë apo emër, në mënyrë që të mos dëmtojë reputacionin, sigurinë e tyre apo të familjeve të tyre. Në çdo rast duhet të jepet shpjegimi i qartë ndaj një personi të identifikuar si “i dyshuar”, “i pandehur”, “i akuzuar”, apo “i dënuar”.
5. Është i ndaluar transmetimi i materialit që tregon personat e arrestuar apo ndaluar që sulmohen fizikisht apo verbalisht në mënyrë që i përul apo poshteron ata.
6. Asnjë person i identifikuar në transmetim i përfshirë në mbulimin e arrestimit, apo ndalimit të personave, nuk duhet të inkurajojë apo nxis kryerjen e dhunës kundër personit të arrestuar apo të paraburgosur.
7. Bisedat, thirrjet telefonike apo intervistat nuk duhet të transmetohen pa e informuar palën tjetër paraprakisht se materiali do të shfrytëzohet, përvèç kur është në pyetje interesi publik.

Flutura Kusari 24/12/13 13:09

Comment [2]: BIRN propozon qe ky nen te largohet. Rregullatoret e mediave ne vendet demokratike nuk cenzurojnë mediat qe te publikojne arrestimin e personave kur ka interes publik.

NENI 8 SULMET PERSONALE

1. Sulmet personale, duke përfshirë por jo kufizuar vetëm në sulmet në ndershmërinë, integritetin apo cilësinë personale të një personi, institucionit apo grapi të identifikuar, në çështje që nuk kanë të bëjnë me interesin publik janë të ndaluara.
2. Ndalojen programet që kanë qëllim të keq, kriticizëm të padrejtë apo sulm në një person fizik apo juridik.

3. Kur transmetohen sulme personale ndaj ndonjë personi, institucioni apo grupei, atij personi, institucioni apo grupei duhet t'i jepet një mundësi e drejtë për t'u përgjigjur menjëherë në programin e njëjtë, nëse është e mundur, apo në rastin e parë të mundshëm dhenë kushte të ngashme.

NENI 9 PRIVATËSIA

- Ofruesve të shërbimeve mediale audio-vizuele nuk ju lejohet të japid emrat, përshkrimin, pamjet, ngashmëritë ose informataat specifike të ndonjë individit që gjoko ka kryer një krim, deri në nxjerjen e një vendimi përfundimtar nga gjykata kompetente.
- Rrëfimet mbi tragjeditë personale duhet të paraqiten me kujdes, duke pasur qasje mirëkuptimi dhe diskrete nga ana e ofruesve të shërbimeve mediale audio-vizuele.

Flutura Kusari 24/12/13 13:15

Comment [3]: BIRN propozon qe ky nen te largohet plotesisht. Deri me tanin janë transmetuar me qindra mijëra stori të televizive qe tregojnë emrat dhe mbiemrat e personave të arrestuar, hetuar, akuzuar etj. CNN, BBC dhe shume medume tjera qe konsiderohen si ëndër me të mirat ne bote bejne publik emrat dhe mbiemrat e personave të perfshire ne hetime apo gjykime pa perfundura dhe kjo duhet te ndodhe edhe ne Kosovë.

NENI 10 DISKRIMINIMI

Raca, ngjyra, gjinia, gjuha, feja, mendimi politik ose të tjera, prejardhja kombëtare a shoqërore, lidhja me ndonjë komunitet, prona, gjendja ekonomike, sociale, orientimi seksual, lindjes, aftësia e kufizuar ose ndonjë status tjetër personal nuk do të shfrytëzohen në atë mënyrë që individët mund t'i vë në pozitë të palakmueshme, denigruese, me përqeshje apo tallje.

NENI 11 PREZANTIMI I FËMIJËVE DHE TË MITURVE

- E drejta e privatësisë së fëmijëve duhet të respektohet gjithmonë. Pasi që publiciteti i panevojshëm apo etiketimi i gabuar mund t'i dëmtojë ata, fëmijët që janë viktima të abuzimit apo në konflikt me ligjin nuk duhet të identifikohen, drejtpërdrejt apo indirekt. Nuk duhet të transmetohet asnjë informacion që mund t'i identifikojë ata. Befasitë apo intervistat e paplanifikuar ("pritat") të fëmijëve janë të ndaluar.
- Fëmijët viktima, të dyshuar, të akuzuar për një krim, të arrestuar apo ndaluar për dyshim të keqbërjes, dhe fëmijët që janë duke kaluar në proces gjyqësor duhet të mbrohen nga vuajtjet tjera të shqetësimit apo traumës; ata duhet të intervistohen vetëm me miratim të prindërve të tyre apo kujdestarit ligjor, përvèç nëse prindi apo kujdestari është i akuzuar. Intervista duhet të bëhet vetëm me autoritet dhe mbikëqyrje të avokatëve, psikologëve apo punëtorëve social të kualifikuar përgjegjës për mirëqenien e tyre.
- Fëmijët nuk do të detyrohen t'i rikujtojnë apo evokojnë përvojat traumatike, të demonstrojnë aktet e tmerrshme apo t'i përshkruajnë ato në detaje grafike.
- Programet dhe materialet në të cilat janë të përfshirë fëmijët duhet t'i përmbahen Ligjit dhe akteve nënligjore të KPM-sëqë kanë të bëjnë me mbrojtjen e tyre.

- Shërbimet mediale audio-vizuele nuk do të transmetojnë intervista apo pamje të fëmijëve nën moshën 14-vjeçare, të cilat dëmtojnë integritetin e tyre dhe familjeve të tyre, pa pëlqimin e prindit apo të ndonjë të rrituri i cili është përgjegjës për fëmijën.
- Shërbimet mediale audio-vizuele në asnjë mënyrë nuk do të identifikojnë fëmijët nën moshën 14-vjeçare të cilët janë të përzier në vepra penale, qoftë si dëshmitarë apo të pandehur.
- Nuk lejohet përdorimi dhe prezenca e fëmijëve në spotet e ndryshme promovuese të partive politike.

NENI 12 PËRDORIMI I GJUHËS

- Shërbimet mediale audio-vizuele, gjatë transmetimit të përmbajtjeve programore, nuk do të lejojnë përdorimin e shprehjeve gjuhësore denigruese, me qëllim të lëndimit dhe kërcënimit të një individi apo grupi mbi baza të përkatësisë etnike, religjioze, gjinore, racore, martesore, të moshës apo të paaftësisë fizike e mendore.
- Shërbimet mediale audio-vizuele nuk do të transmetojnë përmbajtje programore që nxisin urejje dhe pabarazi dhe që mund të rezultojnë me vepime kriminale apo të dhunshme ndaj një individi apo grupi të caktuar.
- Shërbimet mediale audio-vizuele nuk do të transmetojnë përmbajtje programore që nxisin urejje mbi baza të përkatësisë etnike, religjioze, gjinore, racore, martesore, të moshës apo të paaftësisë fizike e mendore, pavarësisht nga sitata apo rrethana.
- Referencat rrith përkatësisë në bazë të racës, ngjyrës, gjinisë, gjuhës, fesë, mendimeve politike ose të tjera, prejardhjes kombëtare a shqipërore, lidhjes me ndonjë komunitet, pronës, gjendjes ekonomike, sociale, orientimit seksual, lindjes, aftësisë së kufizuar ose ndonjë statusi tjetër personal, do të zhvillohen vetëm në rastet kur informacione të tilla kanë rëndësi të drejtpërdrejt për ngjarjen për të cilën raportohet.

NDALIMI I NXITJES SË DHUNËS DHE VEPRI MEVE KRIMINALE

- Ndalohet përdorimi i gjuhës që tenton të nxis urejje, dhunë, kryengritje apo rebelim.
- Ofruesit e shërbimeve mediale audio-vizuele nuk do të transmetojnë asnjë material që me përmbajtjen e vetë vizuale apo me ton mund të:
 - Paraqes rrezik të qartë për nxitje të dhunës, urejtjes etnike apo fetare, çrrëgullim civil, trazira ose krim dhe aktivitete kriminale në mesin e qytetarëve të Kosovës.
 - Paraqes rrezik të qartë për të shkaktuar dëm publik, që mund të jetë vdekje, lëndim, dëmtim i pronës apo dhunë tjetër.

3.3 Detajet e një krimi apo përshkrimin i tij nuk duhet të paraqiten në atë mënyrë që do ta mësoj apo inkurajoj audiencën se si ta kryej atë.

NENI 14 E DREJTA PËR REAGIM DHE KORRIGJIM

1. Është obligim i shërbimeve mediale audio-vizuele që të transmetojnë reagime dhe demante kur vërtetohet se kanë transmetuar informata të pasakta dhe të pavërteta për një individ apo organizatë.
2. Kur një gabim është transmetuar, ajo duhet të bëhet e ditur dhe të korrigjohet menjëherë duke e theksuar gabimin dhe duke e bërë korrigjimin.
3. Me qëllim të korrektesisë dhe paanshmërisë duhet të ofrohet mundësia që brenda shtatë (7) ditësh pas paraqitjes së ankesës së individit apo organizatës, të transmetohet reagimi përkatës në mediumin e njëjtë. Reagimi duhet të transmetohet në kohë dhe hapësirë të njëjtë.
 - 3.1 Çdo person, pa dallim shtetësie ose vendbanimi, që përmendet në një shërbim medial audio-vizual për të cilin faktet janë bërë të disponueshme për publikun e të cilat ai i deklaron që janë të pasakta, mund të ushtrojë të drejtën e reagimit për të korrigjuar faktet që shqetësojnë atë person.
 - 3.2 Shërbimet mediale audio-vizuele janë të obliguara që kërkesën për reagim ta shqyrtojnë në pajtim me dispozitat e Ligjit Civil kundër Shpifjes dhe Fyerjes.

NENI 15 KONFLIKTI I INTERESIT

1. Pronarët, menaxherët, kryeredaktorët dhe redaktorët përgjegjës, gazetarët dhe personeli tjeter që merret me sajimin dhe transmetimin e programeve në mediumet audio-vizuale nuk do të pranojnë poste të tjera, mito apo dhurata të ndryshme të cilat shkaktojnë konflikte interesash me profesionin e tyre, komprometojnë kredibilitetin e tyre moral dhe profesional dhe që mund të ndikojnë në pavarësinë e tyre profesionale.
2. Kërkimi apo pranimi i parave apo ndonjë dhurate, përsitimi apo privilegji për të vënë në favor apo pozitë të keqe ndonjë person, grup, apo institucion gjatë transmetimit është e ndaluar. Çdo akt që mund të dëmtojë interesin publik, dëmtojë shërbimin medial audio-vizuel apo të vë në dyshim kredibilitetin e tij në dyshim duhet të shmanget.

NENI 16 SANKSIONET

Për shkelje të dispozitave të këtij Kodi, KPM do të ndërmerr masa sanksionuese tëë parapara me Ligjin e KPM-së.

NENI 17

HYRJA NË FUQI

1. Ky Kod hyn në fuqi 8 dite pas nënshkrimit dhe është i obligueshëm për të gjitha shërbimet mediale audio-vizuele të licencuara nga KPM.
2. Me hyrjen në fuqi të këtij kodi, shfuqizohet Kodii Sjelljes për Shërbimet Mediale Audiovizuele në Republikën e Kosovës KKPM 2010/01.

Shefki Ukaj

Kryetar i KPM-së

Datë